

DELAVEC

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokraj. odbor GDSJ.)

Izhaja vsako drugo soboto.

Uredništvo in uprava:

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6/II.
Stane posamezna št. 50 p, mesečno 1 Din,
celoletno 12 Din. — Za člane izvod po 40 p.

Oglasi: prostor 1×55 mm 1 Din.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani,
ter opremljeni s stamp. dotične organizacije.Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so
poštne proste.

Prilagodimo se novemu položaju!

Mirno gospodarsko življenje, kakoršnega smo imeli pred vojno se vsaj v do-
gledni bodočnosti ne bo povrnilo. Najboljši
dokaz za resničnost naše trditve naj služi
dejstvo, da vrednost denarja, ki je bila
pred vojno dokaj ustaljena se sedaj dnev-
no spreminja. S tem se spreminja tudi
cena življenjskim potrebščinam.

Strokovne organizacije, ki imajo gla-
vno nalogo ščititi gospodarske interese
svojih članov, se vsled spremenjenega
gospodarstva istotako nahajajo v povsem
novem položaju.

Pred vojno so strokovne organizacije
sklepale mezdne pogodbe, ki so vsled
stabilnega gospodarstva, veljale kar za ce-
lo ali še celo za več let.

Po vojni so pa pogodbe po največkrat
samo en mesec v veljavi, pa je treba zo-
pet nove, ker je med tem draginja že
zopet narasla.

Razlika med delovanjem organizacij
pred vojno in po vojni je tako velikanska,
da jo priprost človek, ki stvari od blizu
ne vidi, niti pojmiti ne more.

Če primerjamo sredstva s katerimi
so delovale organizacije pred vojno z da-
našnjimi, pa vidimo, da skoro ni nobene
razlike, kvečjemu ta, da so imele organi-
zacije pred vojno več sredstev na razpo-
lago kot jih imajo sedaj.

S skrbjo gledamo, ko naše organiza-
cije niti mezdnih gibanj ne zmorejo tako
voditi, kot bi bilo treba. Vse se vrši s
tako naglico, da ni čuda, če se pojavlja
vedno večja površnost. Najboljši naši
ljudje se pri oblici tega dela duševno in
telesno ubijajo, poleg tega so pa odtegni-
ni vsemu drugemu, ravno tako korist-
nemu delu.

Socialna politika, in izobraževanje
članstva, ti dve najvažnejši postojanki
ostajata dnevno bolj zapuščeni, strokovne
organizacije se pa spreminjajo v urade
za vlaganje spomenic.

Ne podcenjujemo dela za gospodar-
sko dviganje članstva. Zavedamo se, da
bomo članstvo duševno dvignili in nspo-
sobili za borbo za socialističnimi cilji naj-
bolj s tem, če ga rešimo moreče skrbi za
notranji kruhek.

Kakor se torej zavedamo važnosti
vsega tega, tako vemo po drugi strani,
da kapitalisti namenoma zaposlujejo stro-
kovne organizacije z mezdami gibanji,
da jih s tem prisilijo puščati druga, isto-
tako važna vprašanja v nemar. Oni po
načrtu in dosledno sabotirajo zvišanje
plač s tem, da dovoljujejo manjši povešek,
kakor je zrasla draginja. Čisto gotovo
ne delajo tega le za večji dobiček, tem-
več v prvi vrsti zato, da prisilijo orga-

nizacijo v to, da mora za vsakih par od-
stotkov vlagati novo spomenico in voditi
ponovna pogajanja.

Zadnji čas je že, da napravimo eno-
stranskemu delu naših strokovnih organi-
zacij konec, če hočemo da bodo sposob-
ne za njihovo revolucionarno poslanstvo.

Kako naj se prilagodimo novemu
času v katerem živimo?

Odgovor na to vprašanje je samo
eden:

Z delitvijo dela!

Delo v naših organizacijah si mora-
mo razdeliti vsaj v tri najvažnejše panoge.

Te bi bile:

1. Mezdna politika.
2. Socialna politika.
3. Izobrazba.

Aparat organizacij je treba spopol-
niti in zvečati tako, da bo organizacija
vsaj tem trem točkam ustregla.

Delitev dela mora biti tako popolna,
da če bo od časa do časa kaka izmed
navedenih panog potrebovala še tako ve-
like pažnje, da še vseeno drugih dveh
ne bomo zanemarjali.

Mislimo, da ni potreba podrobneje
utemeljevati važnosti socialne politike in
izobrazbe.

Zakon o inspekciji dela.

»Uradni List« z dne 21. aprila t. l.
objavlja »Zakon o inspekciji dela«. Zakon
kot tak bi sicer odgovarjal današnjim
delavskim zahtevam in potrebam, dose-
danje delovanje inspekcij dela pa nam
dokazuje, da je ta državna socialna insti-
tucija bolj »Blažev žegen«, kakor pa iz-
vrševalni organ ministrstva za socialno
politiko. Dejstvo je, da je ta urad brez
vsake moči napram delodajalcem.

Člen 9. zakona našteva naloge ob-
lastnim inspekcijam dela. Takoj prva
točka o nadziranju naprav v delavnicah
in stanovanjih je jako važna. Koliko ima-
mo danes obratov, ki so v največjem ne-
redu in nezdravi, v kakšnih stanovanjih
stanuje delavstvo? Inspekciji dela ne
sme zadostovati, da vse te nedostatke
vidi, pač pa je njena dolžnost, da jih od-
pravi.

Isto je glede delavnega časa. Na ceñ
črti se danes pod pritiskom kapitalizma
krši osemurni delavnik, delavstvo se na
vse načine izrablja in izkorišča in kljub
temu, da imamo nebroj uradov, ki bi mo-
rali paziti, da se zakoni dosledno izvršu-
jejo, je izkoriščanje z dnevom lušše. To
nam daje povod, da upravičeno trdimo,

Celo vrsto zakonov, ki najgloblje po-
segajo v življenje delavstva je bilo skle-
njenih brez zadostne pažnje delavstva.

Če je v teh zakonih vsaj nekaj, kar
bo delavstvu koristilo je to zasluga par
posameznikov, ki so mnogokrat čez
mero žrtvovali, da je vsaj nekaj spaše-
nega.

Ne zadostuje pa, če je tudi v zakonu
pisana ta ali ona pravica, če jo tisti ka-
teremu je namenjena ne pozna in zahteva.

Za izvedbo teh zakonov je posamez-
nik premalo, treba je mase, ki te zakone
pozna in jih zahteva.

Glede izobrazbe je pa treba pove-
dati samo en primer, namreč, da zado-
stuje en sam strežnik da užene 100 nos-
cev.

Če ni ta primer dovolj krepak je pa
treba še dostaviti, da bi delavno ljudstvo
če bi se zavedalo svojih pravic v 24
urah zlomilo kapitalizem, ter uvedlo so-
cialistični družabni red.

Vprašanje, ki smo ga z današnjim
člankom načeli je tako važno, da zasluži
največ pozornosti vseh, ki žele boljše bo-
dočnosti proletariata.

Z razpravo bomo nadaljevali, prosti-
mo pa tiste sodruge, ki imajo o tem te
ali one nasvete, da se istotako priglasijo
k besedi.

Zadnji čas je, da se prilagodimo no-
vemu položaju, z novim delom!

da obstojajo socialni zakoni le na papirju.
Našim socialistnim zakonom manjka emoci-
onosti.

Res je, da delavstvo samo mnogo-
krat krši delavni čas, toda zakon dolo-
čuje osemurni delavnik. Od koga pa naj
zahtevamo strogo izvrševanje zakonov?

Policija prime pijanca ali tatu, ne da
bi moral kdo pri tem šele posredovati,
dosledno se izvaja tudi zakon o zaščiti
države, pa tudi vsi ostali kazenski zakoni
se najstrožje izvršujejo in sodnije mno-
gokrat jahajo na kakih besedi kazenskega
zakona.

Vse drugače pa je s socialnimi zakoni.
Če bi se izvrševal strogo le člen 9.
zakona o inspekciji dela, bi se položaj
delavstva znatno zboljšal. Vsled tega naj
se tudi oblastna inspekcija dela postavi
na tisto stališče, kot se postavljajo n. pr.
sodnije, ki svoje zakone dosledno izva-
jajo.

Dosedanje delovanje inspekcij dela
nam je tudi pokazalo, da so bile iste le
nekaki posredovalni uradi. Ako bo hotela
inspekcija dela delovati po zakonu, ne bo
smela pričakovati, da ji bodo strokovne
organizacije naznanjevale slučaje, kje se

krši delavni čas, kje se izkoriščajo vajenci itd., temveč morala, bo izvrševati zakon po svojih organih.

Kapitalisti skušajo uničiti strokovne organizacije s tem, da izprejo najboljše delavske zaupnike. In taki slučajji se dogajajo jako pogosto. Inspekcija dela je dolžna na podlagi člena 9. zakona, ščititi delavske zaupnike. Videli pa smo doselej, da so se inspekcije dela za to jako malo zanimale in so pričakovale šele podatkov od strokovnih organizacij, predno so napravile kake korake. Podjetniki morajo na podlagi člena 13. B podajati inspekciji dela poročila o odpuščenju delavstva in dolžnost inspekcije dela je, da takoj sama ukrene potrebne korake, da se pravice delavskih zaupnikov ščitijo in da jih bodo podjetniki vsled izvrševanja zaupniških dolžnosti metali na cesto. Ali bi ne bila morda preprečena stavka kovinarjev v Celju, če bi se inspekcija dela držala strogo svojih dolžnosti?

Če bodo oblastne inspekcije dela znale in hotele izrabiti pravice, katere

jim daje zakon, bo odpravljenih mnogo krivic, ki se danes delavstvu gode.

Naše strokovne organizacije imajo pa po drugi strani dolžnost skrbeti za to, da bodo zaupniki in člani ta zakon do dobra spoznali.

Strokovna komisija je že sklenila, da bo važnejše socialno-politične zakone izdala v ličnih in cenених brošurah, na kar že danes opozarjamo.

Naši zaupniki in člani naj te zakone prouče in naj pazijo, da se bo podjetnik točno po njih ravnal.

Vsako kršenje zakona od strani podjetnika je treba takoj prijaviti Inspekciji dela. Prepis vloge naj pa dotična podružnica shrani.

Ako Inspekcija dela na ovadbo ne bo napravila potrebnih korakov, je to naznaniti Strokovni komisiji, katere skrb bo, da ukrene nadaljna pota.

Le s sodelovanjem vseh si bomo izvojevali pravice, ki so že uzakonjene ter pridobili še onih, ki še niso.

Brez potu ni medu!

Žensko vprašanje.

Mednarodni kongres strokovnih organizacij v Rimu je 22. aprila t. l. razpravljal o organizaciji ženske internacionale. O smernicah, katere so za organizacijo delavk merodajne, je prva govorila v imenu nemškega ženstva sodružica Hanna Gertrud. Povdarjala je, da ni umestno zahtevati, da bi morale v strokovnih organizacijah združene delavke biti organizirane še posebej v ženski internacionali, zlasti še zato, ker ta ni dovolj znana in ker ji n. pr. v Norveški pripadajo tudi meščanske ženske organizacije.

Dalje je izvajala: Ne strinjamo se s tem, da bi naše članice istočasno pripadale dvema mednarodnim organizacijama, ker bi mednarodna zveza delavk lahko sklepala sklone, katerim bi strokovna organizacija ne mogla pritrčiti.

Če bi morale ženske pripadati dvema organizacijama in bi imele obe enake pravice, bi to upravičeno zahtevali tudi moški, kar bi položaj otežkočilo. Naša smernica pa je: žena z možem! V Nemčiji smo v tem oziru precej napredovali.

Samostojna organizacija žena in mož je neumestna tudi iz drugih vidikov. Ureditve možkega in ženskega vprašanja dela velike ovire posebno v sedanjih časih večne brezposelnosti. Ustanovitev posebne organizacije bi težkoče še povečala.

S tem, da se odpovemo ženski internacionali, ne smemo izključevati ženskih strokovniščin pri reševanju ženskih vprašanj, toda brez mož ne smejo sklepati sklepov, ki bi morali biti s celoto obvezni.

Pomota je, kdor misli, da ni v nobenem oziru potrebno samostojnemu razvoju ženskih organizacij posvečati naše pozornosti. Upoštevati je treba, da je žensko notranje mišljenje drugačno kot

moško. Uvesti se morajo vzgojevalne ženske organizacije, ženske pa se morajo organizirati same.

Iz govora nemške sodružice razvidimo, da nemško ženstvo odklanja ustanovitev posebne ženske internacionale ter da hoče vztrajati v strokovnih organizacijah skupno z moškimi tovariši.

Nemke predlagajo, da se na sedežih strokovnih organizacij ustanove posebna ženska tajništva, ki bodo imela nalogo reševati ona posebna vprašanja, ki so izključno ženska zadeva.

Mi bi morali k stvari pripomniti, da ako se bodo ustanovljala v raznih krajih posebna ženska tajništva, bo treba na vsak način, da se tudi ta zvežejo med seboj, ker sicer med ženskami ne bo nikdar dosežen enoten nastop.

Če bodo ta tajništva navezana le na ozki krog dotične dežele, bomo doživeli slučaje, da bodo v enem kraju ženske nekaj zahtevale, proti čemer se bodo v drugem kraju borile.

Vprašanje ženske internacionale bi se dalo rešiti na ta način, da bi se od Nemk predlagana tajništva organizirala po vseh deželah, na sedežu strokovne internacionale bi se pa ustanovil sekretariat, ki bi imel nalogo tvoriti zvezo med temi tajništvi.

Na ta način bi bila enotnost internacionale obvarovana, ker bi v njej sami delovali ta posebni ženski odsek.

Zadnji čas pa je, da se je debata v tem vprašanju pričela, kajti ženstvo je za osvoboditev proletariata ravno tako važen činitelj, kot moški sami.

Brez žene socializma nikdar ne bo.

Kakor smo pri nas v organizacijskih zadevah za drugimi deželami daleč zaostali, vendar bomo tudi mi morali posvetiti temu vprašanju vso pozornost.

Sodrugom rudarjem!

Več sodrugov iz rudarskih revirjev me vprašuje zakaj sem izstopil iz centralnega vodstva Unije slov. rudarjev.

Ker ne maram, da bi gotovi krogi zavijali resnico sem se namenil javno povedati kaj mi v dosedanem vodstvu ni marjalo.

Na strokovnem kongresu v Ljubljani smo se mogli prepričati, da so bile to le besede, ki naj drže le takrat, kadar se gre za gotovo vrsto ljudi.

Doživeti smo morali slučaj, da je rudarska delegacija pri volitvah za predsednika Strokovne komisije oddala pod

vplivom načelnika Unije rudarjev svoje glasove za sodruga, kateremu poštenja sicer ne odrekam, ki pa je nepoznan in, ki nima za seboj nikakoršne prakse v organizatoričnem delu.

Omenjeni sodrug ni niti socialist dočim je marksistična grupa delegatov kandidirala v predsedstvo sicer mladega sodruga, katerega smo pa videli pri delu, ga poznamo in kar je glavno vemo o njem, da je razredno zaveden socialist.

Ker se jaz kot socialist s to taktiko ne strinjam je seveda logično, da tudi s temi ljudmi sodelovati ne morem.

Za to sem pisal načelstvu Unije dopis v katerem sem vse to odkritosrčno povedal, ter naznanil, da vsled teh okoliščin odlagam od unijskega zbora zaupano mesto podpredsednika.

Ostanem še nadalje zvest član »Unije« kar priporočam tudi tistim prijateljem, ki se s taktiko sedanjega vodstva Unije ne strinjajo.

Boril se bom pa z vsemi po statutu dovoljenimi sredstvi za to, da bo tudi v naši organizaciji zmagalo načelo in program ter, da se bo odstranil osebni režim, ki organizaciji le škoduje.

Ivan Krušič, Trbovlje.

Pregled.

Ljubljana, 23. maja 1922.

Amerika se zopet porogljivo smeje, svoji materi Evropi, zakaj vse spomenice, konference in protesti niso mogli ustaviti propada Evrope, v katerega drvi z vso naglico. Njeni opazovalci na genovski gospodarski konferenci so zapazili dovolj, na kakih nogah stoji Evropa. Dasi kurijo Zedinjene države s pšenico, dasi ne vedo kam z denarjem, so postale s svojimi ponudbami posojil evropskim državam skrajno previdne. Tega jim ni zameriti. V zlo pa jim človeštvo lahko šteje, da s tem svojim ogromnim kapitalom ne priskočijo na pomoč gladajoči Rusiji, ki bi lo s svojim bogastvom lahko rešile silne bede. Pa kapital je brez srca. Ko je videl, da proletarske Rusije ne more gospodarsko zaslužiti, ji je obrnil hrbet.

Vredni učenci kulturne in civilizirane Evrope so Japonci, ki so v krutem in nečloveškem postopanju napram prebivalstvu v pokrajinah istočne Sibirije, ki so jih zasedle japonske čete, prav nič ne zaostajajo za belimi ljudožrci. Zdrženo angleško delavstvo se je dvignilo in pred vsem svetom protestiralo zoper tako ravnanje Japoncev. Seveda se za to Japonci ne bodo dosti zmenili. Vendar že prihajajo vesti, da se tudi tamkaj vzbuja delavska zavesa in, da bo žolito lesensko solnce zatemnelo slija zlatega socialističnega solnca.

Zveza narodov je zopet imela preizkušnjo, ki pa še ni prestala. Zedinjene države so obdržale svoje vojne ladje, kar je bilo boljše seveda, kar jih je bilo za v staro šaro, so jih slovesno pogreznile. Ljubosumna Japonska je pridržala svojo bojno ladjo »Matsu«, kar pa ji Francija ne privoščiti in hoče zgraditi dve novi oklopnici. Na ta način torej ne pridemo do miru.

Sploh nastopa Japonska vedno bolj imperialistično, zlasti proti Rusiji. Zahteva, da ji Rusija dovoli nakupovanje ruske zemlje v Sibiriji, da proglasi Vladivostok za prosto luko, da dovoli prosto plovo po veletoku Amurju in, da razbije trdnjave ob Tihem oceanu. Politično vstajajoča Rusija li seveda ne bo ugodila.

Francozi imajo komedijo v Siriji. Nalagali so prebivalstvu velike davke, da jih ni moglo več zmagovati in je poseglo po orožju. Uporniki zahtevajo, naj se jim prizna neodvisnost v davčnem oziru. Sploh pa zahtevajo, naj se francoske čete umaknejo iz dežele in naj prevzamejo pokroviteljstvo na Siriji Zedinjene države ameriške. Sirija bo še trd oreh Franciji, ki ji s svojimi šibkimi političnimi zobmi prejkone ne bo kos.

Politika vse Evrope, predvsem zapadnih držav je imela prošli teden težišče v Genovi, kjer so se sestali delegati vseh Evropskih držav, razven Turčije, da uredi gospodarske odnose v Evropi in, da zajezijo reko brezposelnosti, ki se preti razliti preko vse Evrope. Zelo pretkano so začeli diplomati zapadnih sil, da bi se pod pretezo gospodarske obnove opomogle zapadne kapitalistične države. Toda Rusija in Nemčija sta jim prekrizali račune. Anglija ni vedela nikamor z izdelki svoje industrije in jih je hotela vreči na ruski trg. Kar pa so bili proizvodi nem-

Šte indistrije solidnejši in cenejši. Je jasno, da se je Rusija odločila za Nemčijo. Nastala je čisto naravno gospodarska zveza med agrarno Rusijo in industrijsko Nemčijo. Pa še v drugem oziru je napravila Rusija križ čez zmitantno računo, to je v zadevi petroleja. Vsemu svetu diše ruski petrolejski vrelci, zakaj petrolej vedno bolj in bolj izpodirva premog. Tako je bilo razmerje do Rusije. Upoštevati pa nam je še posebej razmerje Francije do Nemčije. Francoski nacionalistični sovinišči so še vedno zmage plani in stavljajo Nemčiji neizpolnjive zahteve. Francoski kapital pa je po vojni precej prizadet in se hoče dvigniti na račun Nemčije. Po njegovem mnenju je sedaj čas, da izsesa Nemčijo in jo potlača za vedno. Vse to, kakor že rečeno sta onemogočila Rusija in Nemčija, ki ta sklenili v Genovi preko drugih delegatov posebno zvezo. Delegati zapadnih držav so bili sprva presenečeni, nato ogorčeni, končno pa so se spametovali izvemši Francije, ki vztraja pri svojih zahtevah. To je imelo za posledico, da je ostala Francija osamljena. Anglija ji je očitno pokazala kremošče, a Italija po stari navadi skriva svoje barve. Da bi imela konferenca le kak uspeh, so sklenili v Genovi zbrani delegati, da pogajanje nadaljujejo v Haagu na Nizozemskem. Prihodnja haaska konferenca se bo bavila z istimi vprašanji kakor genovska in se je takisto udeležila Rusija. Kl presneti zapadnike prav gotovo s kako novo smelostjo svoje zavestne politike.

Na tej konferenci je bil tudi sklenjen sporazum med Jugoslavijo in Italijo. Italija prizna Reko za popolnoma neodvisno državo, izprazni tretji pas v Dalmaciji, ter Sušak, a Jugoslavija dobi baroško luko. Precej žalosten uspeh naše diplomacije, ako pomislimo, da bi bili pred letom dni dobili vse kaj drugega, predvsem železnico št. Peter-Reka, ako bi imela naša diplomacija glavo na pravem koncu. Govori se, da se je celo angleški ministrski predsednik Lloyd George jezil nad brezglavjem naše diplomacije.

Po ostalih evropskih državah vladajo večine ministrske in parlamentarne krize, znak, da padajo po volji spekulantom. Stavke so na dneve vse ozračje prenapolnjeno z elektriko. Brez poselnosti se širi, valute padajo, rastejo in zopet nom ređu. Zanimiva je bila stavka bančnih uradnikov na Češkem.

Posebno zanimive vesti pa prihajajo iz Bolgarije. Naval ruskih beguncev in militaristično delovanje bivše Vranglove armade, sta leti predsedati tudi Bolgariji. Združili so se zemljoradniki in komunisti, ter pregnali iz Bolgarije nad stotisoč Wranglovih vojakov. Reakcionarni kro-

gi so nastopili zoper to. Položaj je nejasen. Po mnogih krajih je proglašeno obsedno stanje. Izgnani Wranglovci počaste skoro gotovo Jugoslavijo s svojim dragocenim posetom, zakaj Jugoslavija ima kruha za potepuhe, la ze domačega človeka ne.

Ko govorimo o Jugoslaviji naj omenimo tudi dogodke v naši državi. Parlament »deluje« to se pravi seja se odprti, predsednik konstatira, da v parlamentu oz. v tem ali onem odseku parlamenta ni kvoruma, zaključijo se in napove drugo za prihodnji dan. To gre naprej in naprej.

Kralj se namerava oženiti, prihodnja naša kraljica bo romunska kraljica Marjola. Romuni se niso v zgodovini še nikoli kaj prida postavili a romunska vladarska rodbina ne uživa v Evropi posebnega slovesa, dasi je bil romunski dvor poleg bivšega carskega v Petrogradu eden najbolj razkošnih. Ob tej priliki se vrše po vsej državi velikanske priprave. Kupujejo se vlaki, ladje itd. Pričakovati je novih davkov. Zadnje vesti vedo povedati, da se poroka za teden dni odgodi.

V naši ožji domovini Sloveniji se je zgodilo, da se je pri tej priliki pokrajinski namestnik nesmrtno osmešil, ko je hotel v imenu slovenskega naroda na tute stroške pokloniti kralju Windischgrazovo vilo na Bledu. Njegova zveza z nemškimi magnatom pa je padla v vodo in gospod namestnik se je sramežljivo umaknil v ozadje.

Politično gibanje v Sloveniji je navzlic pritisku od zgoraj živahno. Pojavili so se republikanci celo med kmetjskimi strankami. Dr. Novčan vabi v Slovenijo Radica in hoče po vzorcu njegove Hrvatske republikanske seljaške Stranke ustanoviti slično slovensko kmetjsko republikansko stranko. Ta stranka ima seveda v programu meščansko republiko, ki pa kakor kaže Francija ne prinaša za delavno ljudstvo nikakrnega zboljšanja.

Strokovno gibanje v Sloveniji je istotako zelo živahno. Omeniti je pasivno resistenco mariborskih železničarjev, kateri so se zadnje dni pridružili tudi ljubljanski. Na intervencijo »Saveza železničarjev« iz Zagreba je bila pasiva ustavljena, železničarji pa so dosegli precejšnje uspehe.

Stavka kovinarjev v Celju se pa še z vso ljutostjo nadaljuje. Traja že 9. teden, vendar so stavkujoči čim bolj odločni, da morajo pod vsakim pogojem zmagati. Ostalo zavodno delavstvo jih v tem boju krepko podpira.

Stavka kovinarjev v Celju se nadaljuje. Zbirajte stavkovno podporo!

Razno.

Odmev iz celjske stavke. Celjsko državno pravdnništvo toži po členu 11 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi s. Frana Svetka, ki je kot predsednik društva kovinarjev na nekem shodu pozival stavkokaze naj se pridružijo stavkujočim s tem, da tudi oni ustavijo delo. Poleg s. Svetka je obtoženih še pet stavkujočih radi prestopka zakona o »zaščiti države«. Omenjeni so namreč prigarjali stavkokazom naj zapuste delo. Kakor razvidimo, so oblasti pridno na delu, da zaščitijo mir in red v državi. Seveda so pričeli pri nogah, mesto pri glavi. Mesto da pozovejo na odgovor g. Westna, ki je odpustil zaupnike, ter s tem kršil zakon o delavskih zaupnikih dalje silil ljudi, da delajo več kot 8 ur, kljub temu da je osemurnik zakon. Kršil je torej kar dva zakona, vendar ga nihče ne kliče na odgovornost. Delavci, ki so videli, da oblasti nečejo, ali nimajo moči, da zaščitijo pravice, ki jih jim zakon daje, so morali v stavko, da s tem zadnjim orožjem preprečijo kršitev zakona od strani podjetnika. Mesto torej, da zapro dotičnega, ki zakon krši, hočejo zapirati in preganjati zaupnike tistih delavcev, ki štralkajo za to, da se zakon ne bo več kršil. Iz te sodnijske razprave bomo razvideli, v koliko smo še v Jugoslaviji in kako daleč smo že na poti nazaj v staro Avstrijo.

Tudi velekapitalisti se uračunajo. Ko so bili organizirani celjski kovinarji vsled trdovratnosti podjetnika primorani proglasiti stavko ter zahtevati svojih pravic, si je bil podjetnik takoj drugi dan svest popolne zmage nad delavci: Hladnokrvno si je računal: petsto jih stavka, čez dvesto pa jih še vedno zadovoljno dela. Poleg tega imam še nekaj izdelkov v zalogi. Teh par tisočakov, katere so si delavci potom malenkostnih tedenskih prispevkov zbrali, jim bodje zadostovalo komaj za par tednov. Ko bode prazna njihova blagajna bodo ponižno za-

prosili, naj jim dam zopet kruha. Tarkat pa jim bom dal kruha, kruha še bolj črnega kot danes in še manjši košček. Toda temeljito se je uračunal. Organizacija kovinarjev je vedela, da bode stavka dolgotrajna. Vedela je tudi, da bo stavkujoče nemogoče držati nad vodo brez izrednih dohodkov. Zato je začela takoj zbirati stavkovne prispevke pri delavstvu cele Slovenije. Po šestih tednih stavke, ko je podjetnik pričakoval, da stavkujoče delavstvo pade pred njim na kolena, so se izjavili še neorganizirani stavkokazi solidarne s stavkujočimi, ter zapustili delavnice. Enaki slučaj poročajo te dni ameriški časopisi. Po par tednih delne rudarske stavke, so zastavkali tudi neorganizirani rudarji, kar je povzročilo v vrstah ameriških rudarskih podjetnikov precejšnjo zmešnjavo.

Splošno enodnevno stavko so priredile v petek 19. maja strokovne organizacije v Pragi, ter izdale planeteči oglas iz katerega navajamo: Neprestani napadi podjetnikov na plačo in zaslužek izzivajo skupen odpor. V železni industriji bje 32.000 delavcev velik boj, v katerem se branijo proti 15% znižanju plač. Vsa znamenja kažejo, da podjetniki po načrtu napadajo zato da bi znižali vrednot dela. Strokovne organizacije so zato sklenile, da naj delavstvo v svaričen vzgled 19. majnika v Veliki Pragi v znak protesta in skupnosti delavskih slojev s stavkujočimi kovinarji ustavi delo. Manifestiramo: 1. za konec stavke kovinarjev, 2. proti znižanju plač, 3. proti zopetni podražitvi živil in za znižanje neotemeljeno visokih cen. Te stavke se je udeležilo vse delavstvo ter vsi zasebni nameščenci razven bančnih uradnikov, ki so pozneje na intervencijo stavkujočih tudi prenehali z delom. Stavkujoči so priredili obhod po mestu, katerega se je udeležilo 30.000 demonstrantov, ki so po vseh večjih trgih zborovali. Kavarne in gostilne so bile ves dan zaprte. Stavka je mirno potekla in upamo, da ne bez uspeha. Tako je na Češkem. Pri nas je pa tako kakor zaslužimo.

Iz organizacij.

LESNA STROKA.

II. redna skupščina lesnih delavcev in sorodnih strok za Slovenijo.

(Konec.)

8. Razvoj političnega življenja je pospešil politično delovanje in zainteresiral široke narodne mase za politično življenje. Iz prejšnjega ozkega kroga pristavev ene politične stranke, ki so jih v glavnem tvorili člani strokovnih organizacij, so prišle sedaj v strokovne organizacije nove mase z raznimi političnimi naziranjmi, tako da so danes v strokovnih organizacijah zastopani pristaši raznih strank. Razven teh je pa veliko članov, ki ne pripadajo nobeni politični stranki.

9. Strokovne organizacije niso še nikoli odstopile od socialističnega principa, katerega so si postavile za cilj današnjega družabnega razvoja, in tudi ne bodo odstopile od njega, če se nečejo izneveriti svoji nalogi, ker v vsaki zahtevi povišanja plače leži akt razrednega boja, ki se stalno vodi. Prepričani smo, da bomo socialistični cilj dosegli mnogo prej, če bodo strokovne organizacije v stanju zbrati v svoje vrste delavce in nameščence vseh strank, kakor pa, če bi dali s strankarstvom, oslanjajoč se na eno stranko povod, da bi tudi druga stranka začela ustanavljati svoje strokovne organizacije.

10. V enotnih strokovnih organizacijah, ki jih ne pretresajo strankarski spori, je postavljen temelj enotne fronte proletariata, ki ga ne more nadomestiti nihče, pa naj si že bo ta ali ona politična stranka pod tem ali onim imenom.

11. Iz teh razlogov skupščina odobrava princip nepristranosti, katerega se je strokovna centrala v nastalem sporu strank držala in zahteva od centralne uprave »Lesnih delavcev Jugoslavije v Zagrebu«, da se te nepristranosti drži tudi v bodoče.

12. Isti razlogi, ki odločajo v notranjem poslovanju organizacije, odločajo tudi v naših mednarodnih zvezah. O vprašanju internacionalnih zvez naj sklepa drž. strokovni kongres.

VIII. Zvišanje prispevkov in izprememba pravil. Referiral je sođr. Zore. V kratkih jedrnatih besedah je obrazložil pomen zvišanja prispevkov ter predlagal predlog načelstva, kateri se je glasil, da se zviša I. raz. na Din 3, II. na Din 2 in III. na Din 1 tedensko. Istotako tudi vstopnina na Din 3 in sicer vse s 1. majem 1922. S tem predlogom bi se vse prevedlo na dinarsko veljavo. Nadalje predlaga ljubljanska podružnica, da se odpravi bolniška podpora. Prispevek za podružnice se zviša za 100%. V prvi razred spadajo vsi člani, ki imajo 10 in več kron na uro. Zadeva se je dala na razpravo, kjer se je prišlo do zaključka, da se sprejme predlog načelstva, kateri se izvede s 1. majem.

Izdremene se sledeči ŠŠ:

22. se glasi: Vpisnina za vsakega člana ali članico znaša Din 3.

37. v drugem odstavku se glasi: I. razred Din 3, II. razred Din 2, III. razred Din 1.

57. vsi kronsko označeni zneski se spremenijo v dinarje.

86, 90, 91, 120, 127: se kronski zneski spremenijo v dinarske.

90: se višina km zniža na 30 km (dosedaj 300 km).

141, 142: se kronška veljava spremeni v dinarsko.

174, 175, 177, 178, 179, 180, 181, 182 in 183 se črtajo (Bolniška podp.)

176 in 184 se kronška oznaka spremeni v dinarsko.

186. se črta.

K 9. točki: Za volitve predlaga s. Braier volilno listo, katera se soglasno sprejme. Sodr. Zore odklanja predsedniško mesto in je na predlog soodr. Dermastja izvoljen za predsednika soodr. Tokan. V odbor so izvoljeni sledeči: predsednik Ivan Tokan, namestnik Ravnik Nikolaj, blagajnik: Peterca Andrej, tajnik: Bra-deško Andrej, Odborniki: Dermastja Jakob, Žagar Franc, Gaspari Anton, namestniki: Ravnik Janez, Majerič Ignac, Jagodic Franc, Lančoš Dimitrij. V nadzorstvo so bili izvoljeni: Kavčič Tomaž, Pokovec Josip, Klančnik Ivan, Mostar Ivan, Lenasi Franc, v razsodišče: Gaberšek Lovro, Skuk Franc, Kržin Ivan, Naglič Filip, Šlosar Franc. V širši odbor: Štrukelj Alojz, Maribor, Baštola Ivan, Strnišče pri Ptuj, Prauhart Ivan, Mislinje, Fajdiga Matija, Staritrg pri Rakeku.

Ko so pri zadnji točki: predlogi in nasveti, nekateri delegati podali svoje misli se je predsednik soodr. Tokan zahvalil navzočim za udeležbo in jih pozival še za nadaljnje sodelovanje v prid organizaciji in članstvu, nato je zaključil zborovanje.

RUDARSKA STROKA.

Vodstvo Unije slov. rudarjev v Zagorju ob Savi je na svoji širši seji dne 14. maja t. l. sklenilo v sporazumu z zastopniki rudarske organizacije povzročiti prispevke in dajatve kakor je razvidno: Vpisnina 5 Din. Prispevki I. razreda tedensko 2 Din. Prispevek II. razreda 1.50 Din. Prispevek III. razreda tedensko 20 para. Izguba članske knjige ali legitimacije (Duplikat) 4 Din. Stavkovna podpora za člane I. razreda po 52 tedenskih prispevkih oženjeni 8 Din. Stavkovna podpora za člane II. razreda po 52 tedenskih prispevkih samci 6 Din. Razentega dobe še poročni člani za vsakega še ne 14 let starega otroka doklade na dan 1 Din. Brezposelna podpora za člane I. razreda po 52 ted. prisp. dnevno 4 Din, tedensko 24 Din, največ 192 Din. Brezposelna podpora za člane II. razreda po 156 ted. prisp. dnevno 6 Din, tedensko 36 Din, največ 288 Din. Brezposelna podpora za člane I. razreda po 260 ted. prisp. dnevno 8 Din, tedensko 48 Din, največ 384 Din. Brezposelna podpora za člane II. razreda po 52 ted. prisp. dnevno 2 Din, tedensko 12 Din, največ 96 Din. Potovalna podpora za člane I. in II. razreda po 52 tedenskih prispevkih 4 Din. Podružnicam od I. in II. razreda od prispevka 50 para. Blagajnikom od I. in II. razreda od prispevka 2 para. Na rezervni sklad od I. in II. razreda od prispevka 30 para. Na strokovno komis. od I. in II. razreda od prispevka 12½ para.— Povzročanje prispevkov stopi v veljavo s 1. junijem t. l. kakor tudi prispevek podružnicam in odškodnine blagajnikom. Vse druge dajatve stopijo v veljavo s 1. januarjem 1923.

KOVINARSKA STROKA.

Jesenice, Dne 11. t. m. se je vršila mezdna razprava na podlagi spomenice, ki je bila vložena dne 26. aprila t. l. Dosedanje temeljne plače so se zvišale z 1. aprilom za 20%. Ostale točke pogodbe z dne 24. oktobra 1921 ostanejo še nadalje v veljavi.

Ljubljana. Ker je kolektivna pogodba za Strojne tovarne in livarne dne 1. maja t. l. potekla je Osrednje društvo kovinarjev stavilo nove predloge za novo kolektivno pogodbo. Dne 16. t. m. se je vršil prvi sestanek zastopnikov delavstva in zastopnikov tovarna na katerem so zastopniki tovarna izjavili, da so Strojne tovarne in livarne »pasivne« in, da radi tega ne morejo ugoditi zahtevi delavstva. Da postanejo Strojne tovarne in livarne zopet »aktivne« so gg. zastopniki tovarne apelirali na zaupnike, da naj delavstvo pripravijo do tega, da bodo delali dnevno 10 ur. Ker so pa delavstvu v splošnem že znane te velike želje gg. tovarnarjev so na svojem shodu dne 18. t. m. sklenili, da o 10urnem delu sploh ni govora in, da če ne bodo Strojne tovarne in livarne v kratkem ugodile njih zahtevam, da bodo odklanjali vsako akordno in čezurno delo.

Opozarjamo vse kovinarsko delavstvo, da v teh tovarnah ne išče dela, dokler ne javimo, da je sklenjena nova kolektivna pogodba.

Tezno pri Mariboru. Na podlagi zahtev, ki smo jih stavili Spl. stavbni družbi na Tezno se je vršila 20. t. m. mezdna razprava, na kateri se je določilo, da se s 4. majem zvišajo mezde profesionistom za 20% in za pomožno delavstvo pa za 15%. Ostale točke z pogodbe z dne 29. novembra 1921 ostanejo še nadalje v veljavi.

Podružnico kovinarjev v Mariboru opozarjamo, da v najkrajšem času obračuna za mesec marc in april. Ako se to v najkrajšem času ne zgodi ustavimo vse stike s to podružnico in jo bomo razpustili.

Išče se. Sodrugi Ludvik Ruschitz, strojni ključavničar, rojen dne 30. marca 1902 v Alšomorac, Prosimo, da se nam naznani njegovo sedanje bivališče.

Bivša člana kovinarske organizacije v Celju Julij Janežič in Franc Dvořak, katera sta bila koncem lanskega leta vsled nediscipliniranosti izključena iz kovinarske organizacije, sta na priporočilo celjske podružnice, ker sta se izkazala jako požrtvovalna v stavki, zopet sprejeta v Osrednje društvo kovinarjev. — Tajništvo O. D. K.

TOBAČNA STROKA.

Tobačno delavstvo v Ljubljani je priredilo dne 17. maja velik protestni shod radi zavlačevanja izplačila draginjskih doklad, ter radi odpusta večjega števila mlajših delavk.

Dasiravno so zahteve naše organizacije tako resne in, če jih izvedemo koristne za vse tobačno delavstvo, vendar so krščanski socialci vzdignili proti shodu veliko agitacijo.

V klub njihovega odporu je bil shod lepo obiskani in jeza »krščanov« je bila tako velika, da so v »Slovincu« in Novem Času pisali in lagali da so shod sklicali neki »liberalci«, dasiravno so sklicatelje vsi pozvali, ker v tovarni z njimi skupno delajo.

Naša organizacija bo s treznim in vstrajnim delom pokazala, če je resnost. Vložene zahteve in resolucije bo organizacija na vseh mestih krepko podpirala.

Delavci in delavke v tobačni tovarni naj pa pleve v svojih vrstah sami iztrebijo.

Objave in zahvale.

Podpisani se iskreno zahvaljujem, mojim sodelavcem in delavkam v predilnici, kakor tudi gosp. Glanzmanu in predilniškemu uradništvu za nabrano podporo ob moji bolezni v znesku 700

Kron. za katere sem jim od srca hvaležen. — Jožef Zepič, predilniški delavec v Trzinu.

Podpisani se iskreno zahvaljujem, mojim sodelavcem in sodelavkam v predilnici, kakor tudi g. Glanzmanu in predilniškemu uradništvu za nabrano podporo v moji bolezni v znesku 700 K, za katero sem jim od srca hvaležen. — Anton Cvek, predilniški delavec v Trzinu.

Podpisani se najtopleje zahvaljujem vsem delavcem, kakor tudi uradništvu velenjskega rudnika, ki so mi v moji dolgi bolezni priskočili na pomoč z zneskom 1614 K. — Žagmajster Ivan, Lilijski grič.

Podpisani izrekam najtoplejšo zahvalo vsem, ki so mi prispevali v moji bolezni in mi za veliko noč izročili znesek 560 K. — Jožef Praprotnik, Pristava - Črna.

Podpisani se zahvaljujem tem potom vsem delavcem in uradnikom tvrčke Woschnaggy Franc & sinovi za podeljeno mi podporo v znesku po 1800 K ob priliki moje bolezni. — Šoštani, 23. maja 1922. — Franc Presečnik.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

V bodoče bomo stalno priobčevali »tedenski pregled«. Kdor si bo »Delavca« shranjeval, bo imel koncem leta v kratkih potezah opisane vse važnejše dogodke celega leta.

Manogo gradiva smo morali odložiti za prihodnjo številko, ker ga je bilo preveč, za to prosimo vse dopisnike potrpljenja. V bodoče bo list izhajal tedensko in bo tudi tem odpomagano.

Uredništvo se trudi, da list čimbolj izpolni, tako da ga bo čitatelj z veseljem prijel v roko.

Dopisniki naj upoštevajo to, da mora biti naš list vodnik, svetovalec in vzgojitelj delavstva. Pišejo naj vse dopise kratko stvarno in jedrnatno. Manipomembne dnevene dogodke, ki interesirajo le ozek krog čitateljev naj priobčujejo rajši v delavskem dnevnem časopisu.

Uredništvo.

UTRINKI.

Povojna demokracija, kakršno so patentirali kapitalisti, se jim ne zdi varna, dokler živi zadnja delavska organizacija v deželi. Kapitalisti bi se počutili najbolj srečne, če bi mogli navediti delavce na oves in seno. Potem bi bila demokracija na varnem.

V imenu Strok. komisije (P. odb. GDSJ.).

Izdajatelj: Franco Svetek.

Odgovorni urednik:

Ivo Meznarič.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

!!! Delaj, zbiraj, množi in vlagaj !!!

Najboljše in najvarnejše naložite svoje prihranke v

Poštni predal št. 13.

Telef. int. št. 178.

Pošt. ček. rač. št. 10.532.

Brzoi. nasl. „Kodes“ Ljubljana.

Hranilnem oddelku

Konsumnega društva za Slovenijo, Ljubljana.

Obreduje hranilne vloge po $4\frac{1}{2}\%$ } brez odbitka rentnega in invalidnega davka.
vloge proti $\frac{1}{2}$ l. odpovedi po 5%

Vloge se lahko vplačujejo osebno ali pa potom položnic v centrali v Ljubljani ali pa v podružnicah: Celje, Store, Rogatec, Borovnica, Litija, Kamnik, Trzin, Radovljica, Gorje, Kor. Bela, Sava, Jesenice, Mojstrana, Kr. gora, Ljubno, Pragersko, Ptuj, Maribor, Ribnica na Pohorju, Fala, St. Lovrenc na Pohorju, Guštanj, Prevalje, Leše, Mežica, Črna I., Črna II.

Hranilni kapital K 4.000.000.

Vlagajmo prihranke le v lastno hranilnico!